

MAANTEEMETI REFORM

Sõidueksam jääb esialgu maakonda

Maanteeamet teatas läinud nädalal, et B-kategooria sõidueksamit saab maakonnakeskustes teha tulevalgi aastal, kuid kas see võimalus säilib ka 2018, pole kindel.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Eile Lääne- ja Hiiumaa omavalitsusjuhtide ja autokoolijuhtide ees kõnelnud maanteeameti eksamiosakonna juhi Tarmo Vanamõisa sõnul selgub eksamite jätkumine maakonnakeskustes tuleva aasta septembris, mil 1. jaanuarist käivituvast reformist esmaseid kokkuvõtteid tehakse.

Suvel teatas maanteeamet, et maakonnakeskustes kaob B-kategooria sõidueksami sooritamise võimalus ja uuest aastast saab eksamit teha vaid viies suuremas keskus. Ameti hinnangul taganuks see eksamineeritavate parema ettevalmistuse ja lubanuks suuremaid keskustes rajada ka korralikud eksamiplatsid.

Eksamiturism peab kaduma
Maanteeameti peadirektori asetäitja Meelis Telliskivi tunnistas, et pärast kohtumisi omavalitsuste ja autokoolide esindajatega loobus amet oma esialgselt plaanist. „Jõudsime järeldusele, et kokkutõmbamine oleks Eesti mõistes liiga kardinaalne muudatus, mis tekitaks ka õpilastele lisakulu,” selgitas ta.

Muudatused siiski tulemata ei jää: uuest aastast koondatakse eksamineerijad ühtsesse eksami-

Autokooli juhid Koit Klimberg (vasakul) ja Jaanus Raak muretsevad, et õpilased ei kipu enne eksamit lisasõidutunde võtma.

ARVO TARMULA

keskuse ja nad hakkavad käima sõidueksameid vastu võtmas üle Eesti. Eesti senisest 56 eksamineerijast, kel oli peale sõidueksamite vastuvõtmise ka muid tööülesandeid, jääb alles 34–35, kes ongi keskendunud ainult eksamitele. Ka Läänemaa kaks eksamineerijat hakkavad tööle loodavas eksamikeskuses.

Telliskivi nimetas, et eksameid puudutava reformi eesmärk on nii eksamineerijate taseme tõstmine, sobilike eksami-graafikute koostamine kui ka anonüümsuse suurendamine. Peadirektori asetäitja selgitas, et võõra eksamineerija puhul väheneb võimalus talle altkäemaksu pakkuda ja teisalt ei teki

ka eksamineerijal olukorda, kus ta peaks naabrimehe tütre kergemini sõidueksamilt läbi laskma. Tarmo Vanamõisa lisas, et eksamineerijate arvu suurenemisega Tallinnas kaob eksamiturism. Ta ütles, et esmaspäeval sooritas Haapsalus B-kategooria sõidueksamit kuus inimest, kellest vaid üks oli kohalik. Tänavu üheksa

kuuga on Haapsalu büroos vastu võetud üle 800 sõidueksami, neist umbes 300 on olnud kohalike autokoolide lõpetajad.

Kordueksam Tallinnas

Ühelt poolt ajab pealinlasi mujale sõidueksamit tegema pikk järjekord Tallinnas, teisalt aga arvamus, et rahulikuma liiklusega väikelinnas on eksam lihtsam. „Kui esimest korda Haapsallu tulla, ega siis ikka ära sõida küll,” ütles Vanamõisa.

Vanamõisa tunnistas, et kord, kuidas võõraid eksamilt eemal hoida, on alles väljatöötamisel. Üks võimalus on, et eksamile saaks registreeruda vaid büroos kohapeal, kuid see oleks vastuolus e-teeninduse põhimõtete-ga.

Eelmise aasta statistika näitab, et B-kategooria sõidueksami sooritas esimesel korral 44,4 protsenti eksamitele tulnuist. Kehva tulemuse põhjuseks peab Meelis Telliskivi, et eksamile tul-lakse vähese ettevalmistusega.

Uus kava näeb ette, et koduko-has saab sõidueksamit teha esimesed üks-kaks korda ja kui siis ei õnnestu, tuleb eksamile minna suuremasse keskusse. „See suurendab esimeste eksamite osatähtsust. Autokoolid peavad paremini õpetama ja õpilased paremini õppima,” ütles Telliskivi.

Raudteeplaneeringu vastuväited jäeti arvesse võtmata

LEMMI KANN
lemmi.kann@le.ee

Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asuko-ha määramise teemaplaneeringu kohta esitatud kolm vastuväidet jäeti arvesse võtmata.

Avaliku väljapaneku ajal augustis esitati maavanemale kokku kaheksa kirjalikku avaldust, neist viis olid küsimused ja parandusettepanekud. „Vastuväited puudutasid Lääne-Nigula valda jäävaid võimalikke õgvendusi Allik-maa ja Kadarpiku külas. Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel ei tuvastatud õgven-duste rajamisega kaasnevat olulist negatiivset mõju elu- ja looduskeskkonnale, mistõttu puudus alus teemaplaneeringu tasemel õgvendusest loobuda,” kommenteeris Lääne maavalitsuse planeeringute projektijuht Liis Moor.

Maavalitsus esitab täiendatud aruande keskkonnaame-tile ja teemaplaneeringu ra-handusministeeriumile järe-levalve tegemiseks. Kuna aru-telude käigus vastuväiteid esi-tanud inimestega kokkulep-pele ei jõutud, on rahandus-ministeeriumi ülesanne nüüd ka need isikud ära kuulata ja vastuväidete kohta oma sei-sukoht anda.

Talve parim pakkumine!

TAMREX

TAMREX talvepüksid

art 771-1804 **69 €**

Soojad talvepüksid on valmistatud porii- ja vettihõlgavast Carringtonist. Külma eest pakuvad kaitset kõrge värvel ning tuuleklapp luku ees. Mugavust lisavad elastsed reguleeritavad traksid, kummiga vöökoht ja suured küljetaskud. Mõlemal säärel punane helkurriba. Suusapükse meenutavad talvepüksid sobivad hästi ka sportimiseks või kelgumäele. Värv: tumehall

Komplekt (jope + püksid)

-15%

= 134.30 € + tasuta müts*

SNICKERS Workwear kootud logomüts

art 9084/0400

TASUTA*

TAVAHIND 15.-€

TAMREX talvejope

art 770-1804 **89 €**

Nägus talvejope on valmistatud vastupidavast, porii- ja vettihõlgavast Carringtonist. Tuule ja külma eest kaitsevad pehme fiilivoodriga kõrge krae, eemaldatav kapuuts ja tuuleklapp luku ees. Tagant madalam jope hoiab selja kindlalt soojas. Lukkudega taskud rinnal ja külgedel (töötõendi, mobiili jms jaoks), varrukatel ja lukuliistul punased helkurribad. Kena jope sobib hästi ka sportimiseks või kelgumäele. Värv: tumehall

*Talvejopega (art 770-1804) kaasa **TASUTA** talvemüts! (art 9084/0400)

Hinnad sisaldavad käibemaksu 20% ja kehtivad kuni 31.12.2016 või kuni kaup on jätkub!

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN | Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35 | TARTU | Aardla 114, Ringtee 37a | PÄRNU | Riia mnt 169a, Savi 3 | RAKVERE | Pikk 2 | VILJANDI | Riia mnt 42a | JÕHVI | Tartu mnt 30 | VÕRU | Piiri 2 | VALGA | Vabaduse 39 | NARVA | Maslovi 1 | HAAPSALU | Ehitajate tee | PAIDE | Pikk 2 | JÕGEVA | Tallinna mnt 7 | TÜRI | Türi-Alliku

● JUHTKIRI

Korduseksam kallimaks

Sel suvel teatas maanteeamet, et reformi tõttu muutub ka riiklike sõidueksamite kord. Kõige rohkem tekitab vastuseisu ameti plaan koondada B-kategooria eksami tegemise võimalus viide suuremasse keskusse. Eelmise nädala lõpus teatati siiski, et eksamivõimalus jääb maakonnakeskustesse esialgu alles.

Riiklike sõidueksamite teema on viimastel aastatel teravamalt päevakorral. Üks põhjusi on pikad eksamijärjekorrad, teine aga läbikukkumiste suur arv. Järjekordade põhjused ulatuvad 2009. aastasse, mil kaotas maanteeamet altkäemaksuskandaali tõttu üheksa eksamineerijat. Tallinna pika eksamijärjekorra tõttu hakkasid pealinlased otsima võimalusi mujal eksamit teha.

Pikad järjekorrad pole olnud aga mitte ainus eksamiturismi põhjus. Kipub olema levinud arvamus, et rahuliku liiklusega väikelinnas on eksam kergem. See ei pruugi aga nii olla, sest võõras linnas on trikgiga kohti, kus on lihtne eksida. Eks näita seda ka Haapsalu büroos eksamite statistika. Üle poole eksamile tulnuist kukub esimesel korral kolinaga läbi.

Just B-kategooria eksami suur läbikukkumiste arv on üks, mis maanteeametit muretsema paneb. Kõige väiksem on esimesel katsel eksami edukalt sooritanute protsent Tallinnas. Maanteeameti eksamiosakonna juht Tarmo Vanamõisa tõi näiteks arvud – Eestis tehakse keskmiselt 36 000 sõidueksamit aastas, korduseksamite arv on 15 000 ja nende vastuvõtmisele kulub üsna palju ressursi.

Kes on kehvades tulemustes süüdi? Autokoolid? Sõiduõpetajad kurdavad, et ette nähtud sõidutundidest osale õpilastele ei piisa. Lisatunnid on aga tasulised ja neid õpilasele peale suruda ei saa. Noored juhid? Mõnes mõttes kindlasti, sest tihtilugu tullakse eksamile proovima, äkki läheb õnneks.

Võib-olla hakatakse eksamitesse vastutustundlikumalt suhtuma, kui nende maksumust järkjärgult tõsta. Näiteks esimene eksam maksaks endiselt 40 eurot, teine katse juba 60 jne.

● TEISED LEHED

Lahkuv Ilves: tuleviku Eesti suur mure on tööpuudus

IP. Kümme aastat Eesti president olnud Toomas Hendrik Ilves ütles Eesti Päevalehe ajakirjanikule Kärt Anveltile antud intervjuus, et Eesti ees seisvatel probleemidel üks raskemaid on kasvava hakkav tööpuudus.

„Peame kohe praegu mõtlema, mida me teeme, kui suur osa töökohtadest kaob arvutiseerimise, digitaliseerimise, robotiseerimise tõttu. See on arenenud riikide probleem. Odav tööjõud kaotab ja mõnes mõttes on juba kaotanud oma senise tähenduse. Ja see muutub kõikjal Euroopas probleemiks: masinad teevad ära väga palju sellest, mida siiani on teinud inimesed. Juba praegu on oht keskklassi töökohtadele,“ rääkis ta.

● LAUSELAEN

„Parklas tegutsenud taluturg on seadustamata ja isetekkeline ning kinistliku omanikuna ei saa me võtta vastutust, mis turupidamisega kaasneb.“

Haapsalu teenindusmaja omaniku OÜ Kroonikeskus juhatuse liige **Elmo Ehrlich** Läänemaa O.T.T-i kauplemiskohata jätmisest. LE, 8. oktoober 2016

Iga ost võib muuta maailma õiglasemaks

24.–30. oktoobrini kestab Eestis õiglase kaubanduse nädal. Mida annab õiglase kaubandus talunikele ja mis tooted sellekohaseid märgiseid kannavad?

Turult kartuleid või salatit ostes räägime talunikega saagist ja tema plaanidest. Mõnikord lähen tallu kohapeale ja näen, kuidas toimib tema talupidamine. Tean, kuhu läheb minu raha, ja iga kord head kurki süües mõtlen inimese peale, kes on selle minule võimalikuks teinud. Mul on konkreetne side taluniku ja toiduga.

Eestimaist eelistada on parim, kuid paljusid igapäevaseid tooteid ei saa Eesti toorainest. Kohv, tee, kakao, troopiline värske ja kuivatatud puuvili, riis ja kinoa, pähklid, suhkur, maitsetaimed, vürtsid, puuvill, vein, lilled ja taimed, õlid ja seemned tulevad peamiselt arenguriikidest. Kaugel toodetud toitu ostes on sidet keeruline leida, sest me ei saa taluniku ja tootjaga otse suhelda. Nii võib juhtuda, et ostan kogemata midagi, mis on toodetud keskkonnavaenulikult või orjatööd kasutades. Tootmine minust kaugel ei tohiks aga olla mittehoolumise põhjus ja minu tarbitava toidu tootjad on mulle võrdset tähtsust sellest hoolimata, kas nad asuvad Eestis, Ecuadoris, Indias või Ghanas. Kuna me tarbime sealsete väiketootjate ja talunike kaupa, on meil ka kohustus seista nende õiguste ja inimväärse elu eest.

Hoolida ei ole keeruline ja iga inimene saab paari väikese liigutusega muuta maailma õiglasemaks. Selleks pole vaja minna kaugele või teha suuri annetusi. Maailmas on tootmis- ja tarnesüsteeme, mis ei tooda ebavõrdset, majandusmudeleid, mis aitavad vähendada vaesust, ning inimesi, kes seda juba teevad. Selliste süsteemide abil toodetud kaupa tarbides saamegi anda oma panuse. Piisab oma ostude ülevaatamisest: alati eelista kohalikku, kuid iga kord, kui ostad midagi, mis tuleb arenguriigist pärit toorainest, soovitage hooliva ja hea valiku tegemiseks otsida toodetelt õiglase kaubanduse märgiseid.

Tuntuim märgis on Fairtrade. Soome MTÜ Finnwatchi avaldatud raporti kohaselt, mis võrdles Soomes tegutsevate ettevõtete kasutatavaid sotsiaalse vastutustundlikkuse sertifitseerimis- ja auditeerimisprogramme, on just Fairtrade kõige usaldusväärsem. Eestis on meil pikk maa minna – 2016 tehtud uuringu kohaselt tunneb märgist vaid 18 protsenti vastanuid ja praegu ostab vaid 11 protsenti inimestest võimalusel vähemalt mõnes tooterühmas õiglase kaubanduse märgisega tooteid.

Tootel olev Fairtrade'i märgis ütleb tarbijale, et selle toote eest on arengumaa talunik saanud hinda, mis katab kulud ja võimaldab kehtvat arengut, istanduste ja tootmisühistute tööliste on saanud inimväärset palka ja töötavad inimlikes tingimustes, tootmises on olnud keelatud kasutada orja- ja lastetööjõudu, peale miinimumhinna on tootmisega seotud inimesed saanud ka lisatasu, mida kasutatakse kogukonna arendamiseks, ning tootmisel on lähtutud keskkonnasäästlikest põhimõtetest. Õiglase kaubanduse märgiseid on teisigi ja nende väljaandmisel on tootjad pidanud austama neid põhimõtteid. Näiteks UTZ Certified keskendub põllumeeste harimise kaudu tootlikkuse suurendamisele ja toodangu kvaliteedi parandamisele. Tulemuseks on talunike suurem sissetulek ja kogukondade jätkusuutlikkus. Märgisega UTZ Certified tooted on kakao, kohv, tee ja

KRISTINA MÄND
MTÜ Mondo vastutustundliku tarbimise eestvedaja

pähklid ning selle märgise kasutamise õigus on ka meie Kalevil. Rainforest Alliance'i puhul on keskmises loodusliku liigirikkuse säilitamine ja kestliku põllumajanduse korraldamine, mis tagaks arengumaade põlvpidajale eluks vajalike vahendite olemasolu ja parema elujärje. Need märgised on antud toodetele, mille tootmine on olnud läbipaistev ja õiglase kaubanduse märgiseid olla ja me ei kutsu seda õiglaseks kaubanduseks. Sellist asja nagu Fairtrade'i piim või muna ei ole olemas. Need märgised on ainult sääraseid toodetel, mis on tehtud arenguriikidest pärit toorainest. Mõnel Eesti tootel on märgised, sest need on toodetud omakorda juba sertifitseeritud toorainest. Nii on Fairtrade'i märgis šokolaaditootja Choccolala tootel. Loodusväe mahenäksidel ja Friends Textile'i mees-tesokkidel. Märgist UTZ Certified kannavad aga Kalevi šokolaadid. Need ettevõtted on otsustanud olla eetilised ja vastutustundlikud.

Ostes kohvi, teed, banaane, ananassi, suhkrut, kakao või šokolaadi, maksame kellelegi paratamatult. Tark on valida toode, mis annab eeliseid kõigile: tarbijale hea toote ning teadmise oma valiku õigsusest; talunikele või tootjale õiglase hinna; töölisele elamisväärse tasu ja inimõigused; peredele ja kogukondadele lisatasu, millega nad saavad oma elukorraldust paremaks muuta, näiteks ehitada teid või koole, teha tootmine kergemaks, saada haridust; ning ettevõtjale annab see võimaluse olla eetiline ja saada turueelis.

Väiketalunike ja tööliste arenguriikides ei tohiks kannatada selle nimel, et meie saaksime Euroopas oma kodus nautida odavaid troopilisi puuvilju, teed või kohvi. Õiglase kaubanduse süsteemi puhul tagatakse talunikele ja tööliste õiglase hinda ja sissetulekut.

Tarbi saad lihtsa otsustusega muuta maailma, andes ettevõtjale selge sõnumi, millist kauplemise süsteemi ta eelistab. Kui me ei proovi muuta näiteks troopiliste puuviljade kauplemise süsteemi, jäävad väiketootjad ja tööliste ilma oma elatusvahenditest, mis jätab nad ja nende pered vaesuslõksu. Vaesus ja ebavõrdus on nii looduslikud kui ka inimtekkelised. Meie vastutus on mõista meie võimalusi seda ebavõrdust tasakaalustada.

Maailmakodanikena on meil kohustus kaitsta looduskeskkonda. Valikul, mida teeme poeriiuli ees tarbijana, on sellele otsene mõju. Tarbi, aktivisti ja kodanikuna on meil võimalus muuta paremaks nende inimeste elu, kes kasvatavad meie toidulauale toitu. Eesti tootjat kaitsevad meie seadused ja toetused, arenguriikides tihtilugu kaitse ja õigused puuduvad. Seepärast peaksime ise rohkem tegema, et inimestel oleks

neis riikides valitsevaile tingimustele vaatamata tagatud elamisväärne sissetulek ja õiglased töötingimused.

Arvestades, kui palju puuvilju, kohvi, teed või suhkrut üks pere kümne aasta jooksul tarbib, on see tegelikult väga suur panus. Näiteks osteti Eestis aastal 2015 keskmiselt 12,5 kg banaane inimese kohta ehk siis kokku ligikaudu 17,6 miljonit kilo banaane! Kui need oleksid kas või osaliselt õiglase kaubanduse süsteemi toodud, oleks panus olnud märkimisväärne. Kutsudes ka kolleege ja sõpru eelistama õiglast kaupa, selle mõju ainult suureneb. Fairtrade'i toodete käive oli 2015. aastal tänu teadlikele tarbijatele 5,9 miljardit eurot.

Paljud Eesti ettevõtted ja organisatsioonid kasutavad ja müüvad õiglase kaubanduse ja säästva arengu märgisega tooteid. Mondo on kujundanud õiglase kaubanduse sõbra märgise, millega me selliseid organisatsioone ja töökollektiive tunnustame. Seda tunnustust võib taotleda iga organisatsioon, kohvik, pood või kollektiiv, kes soovib näidata hoolivat suhtumist, tarbib vastutustundlikult või müüb õiglase tooteid.

24.–30. oktoobrini on õiglase kaubanduse nädal. Näitame eeskujul hoolime inimestest, kes on meist kaugel, kuid kelle elu oleneb meie käitumisest ja suhtumisest.

Kasutage kodus, tööl ja üritustel alati õiglase kaubanduse märgisega (Fairtrade, UTZ Certified, Rainforest Alliance) kohvi, teed, suhkrut, kakao, šokolaadi ja muid maistusi. Need tooted on saadaval ja nad pole kallimad.

Küsi ning vajadusel nõudke poest ja söögikohtadest just selliseid tooteid. Meie oleme seda teinud ja seni pole keegi esialgselt imestusele vaatamata jätnud neid tooteid pakkumata.

Näidake, et te seda teete – pange oma kohvi, tee ja suhkru kõrvale õiglase kaubanduse märgisega ja rõhutage seda oma külalistele ja partneritele. Siis saavad nemad sellest omakorda inspiratsiooni.

Neid tooteid on saada paljudes Eesti poodides. Tehes koos, näitame eeskujul ning suurendame õiglase toodetud toidu käivet. Siis muutuvad nad ka odavamaks ja valik poodides suureneb. Vastutustundlik tarbimine saab käitumise osaks, tavaliseks ja harjumuspäraseks, nagu on tänapäeval kodanikuühendused, vabatahtlikud, ratastooli kaldteed, loomade varjupaigad ja prügi korjamine.

MTÜ Mondo omalt poolt julgustab meie poode võtma oma valikuse rohkem õiglase kaubanduse tooteid ja eriti troopilisi puuvilju, sest banaaneid on 107 miljoni tonniga enim kaubeldud vili maailmas. Ka ananassiturg laieneb kiiresti. Nii banaani kui ka ananassitootmises on tööliste õiguste rikkumine ja keskkonna kahjustamine levinud, täpselt nagu teistegi troopiliste viljade puhul.

Koos 19 organisatsiooniga maailma eri paikadest töötame kampaania „Make Fruit Fair“ raames koos väiketootjate ja istandustööliste ametiühingutega Aafrikast, Latiina-Ameerikast ja Kariibi mere riikidest, et parandada elu- ja töötingimusi sadadel tuhandetel inimestel. Iga ostuga saame muuta maailma õiglasemaks.

● Väiketalunike arenguriikides ei tohiks kannatada selle nimel, et meie saaksime nautida odavaid kaupu.

Vormsi Saxby tuletorn ja selle kõrval avatud väike väljapanek tuletorni ajalooost on üks Läänemaal tegutsevaid väikemuuseume.

3 × ARVO TARMULA

MUUSEUMID

Läänemaa väikemuuseumid õpivad muuseumipidamist

Läänemaal tegutseb kümnekond väikemuuseumi, kes on seni oma kogusid hallanud ja väljapanekuid korraldanud sisetunde ja äranägemise järgi.

KAIRE REILJAN
kaire@le.ee

Ülemöödunud nädalal algas Kodukant Läänemaa eestvõttel koolitusprojekt, millega õpetatakse maakonna väikemuuseumide töötajatele ja pärandkultuurisäilitajatele muuseumipidamise põhitõdesid.

Esimesel koolituspäeval saidki muuseumid koduse ülesande mõelda välja, millised võiksid olla nende kogumispõhimõtted ning millisele ajastule ja teemale soovitakse keskenduda.

Eripalgelised muuseumid

SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumide juhi Anton Pärna hinnangul on väikemuuseumide raske mõõta ühe mõõdupuuga – nad erinevad nii oma asutamise, muuseumipidajate tausta kui ka nende pühendumuse poolest.

Pärn tõi näiteks Lihula muuseumi, kus on töötanud koolitatud ajaloolasi, kelle teadmised muuseumipidamisest on ehk suuremad kui mõnes kohalike algatusest sündinud väikeses talumuuseumis.

Väikemuuseumide hulgas on nii omavalitsusele kuuluvaid

Tuntumad Läänemaa väikemuuseumid

- Põlluotsa talumuuseum Nõval Perakülas
- Lyckholmi muuseum Noarootsi vallas Saare mõisas
- Liiva talumuuseum Lääne-Nigula vallas Piirsalus
- Koela muuseum Lääne-Nigula vallas Koelas
- Kullamaa kihelkonnamuuseum
- Rõude muuseum Martna vallas
- Lihula muuseum
- Hanila muuseum
- Virtsu harrastusmuuseum
- Vanasõidukite Virtsu muuseum
- Saxby tuletornimuuseum Vormsis
- Vormsi kodukanditalu Vormsis Svibys

muuseumi nagu Lihula või Hanila kui ka mittetulundusühingute peetavaid nagu Virtsu või Vormsi ning ka eramuuseumi nagu Liiva talumuuseumi.

Väikemuuseumide koolitusprojekti eestvedaja Larissa Mandel ütles, et muuseumidele võiks lisada ka vanavarakogujaid, keda tegutseb samuti Läänemaal üksjagu.

Enne koolitusprojekti algust sõitis Mandel maakonna väikemuuseumid läbi ja uuris, millised on peamised murekohad. Tema sõnul on probleemid mõneti sarnased. Peaaegu kõigis maakonna väikemuuseumides napib teadmisi, kuidas kogutud vara korralikult arvele võtta ja kirjeldada ning kuidas luua häid hoiutingimusi, et vara ka säiliks.

Küsitlusest selgus seegi, et muuseumid vajavad nõu väljapaneku ja näituste korraldamise ning oma olemasolust teadandmise asjus. „Materjali on palju, aga seda eksponeerida ei osata,” selgitas Mandel.

Mitu muuseumi tunnistas, et vajaka jääb võõrkeeleoskusest ja nii pole ka väliskülalistele ingliskeelseid tutvustavaid tekste. Mitmel muuseumil puudub koduleht, kust muuseumi- ja külalustsinfot leida.

Peamiseks teemaks, kus väikemuuseumid abi vajavad, nimetas Pärn just kogumist. „Tõeline muuseum on see, millel ei ole pelgalt mitte kogu, vaid ka ülevaade sellest,” võttis ta muuseumi põhilused kokku.

Pärn lisas, et korraliku kogu eelduseks on esemete arvelevõtt. See tähendab, et kirja peab saama ka info, kust ja kuidas on ese või dokument muuseumi sattunud. „Väikemuuseum on eriti emotsionaalne, sest väikeses kohtades on esemeid ja fotosid muuseumisse andnud just sealse ümbruskonna inimesed,” rääkis Pärn.

Kui suured muuseumid sisestavad oma kogudes leiduva muuseumide infosüsteemi MUIS, siis väikemuuseumidel seda võimalust pole. Pärna sõnul pole asi mitte selles, et väikemuuseumid ei tohiks süsteemi kasutada, vaid pigem ei ole neil asjaomaseid tehnilisi teadmisi, aega ega vajalikku hulka inimesi.

„Tõeline muuseum on see, millel ei ole pelgalt mitte kogu, vaid ka ülevaade sellest.”

„Koguga töötamine on üsna ajamahukas, sest nii esemed kui ka foto- ja dokumendimaterjal tuleb süstematiseerida. Fotod saavad elavaks, kui teame, kes pildil kujutatud on,” selgitas Pärn.

Ühendmuuseumi direktori sõnul oleks esimene samm, et väikemuuseumid koostavad vähemalt Exceli tabeli oma kogudes leiduvaist varadest.

Kodulehed ja voldikud

Läbi aasta vältava koolitusprojekti kaudu õpetatakse väikemuuseumide töötajatele nii kogumispõhimõtteid ja esemete arvelevõttu kui ka hoiutingimuste tagamist, samuti põhiläbimõtteid ja näituste korraldamise põhimõtteid.

Loengute ja ettekannete kõrval on kavas väljasõidud muuseumidesse, sest Larissa Mandeli sõnul üksteise tegemistest tegelikult eriti palju ei teata.

Käegakatsutavaist tulemustest sünnib koolituse lõpuks iga muuseumi kodulehekülj ja ingliskeelne tutvustav voldik.

Pärn lootis, et koolitusest saab alguse ka väikemuuseumide kooskäimise traditsioon. „Ma arvan, et selle õppetöö tulemusena värskendatakse omavahelisi tutvusi, kujunevad välja ühised huvid ja eesmärgid,” rääkis Pärn. Ta lisas, et ühendmuuseumi ukseid jäävad väikemuuseumi töötajatele alati lahti, kui soovitakse nõu ja abi küsima tulla.

Ridala hakkab raamatukoguteenust ostma Haapsalult

Ridala vallavalitsus otsustas mitte palgata Uuemõisa raamatukokku uut juhatajat ja hakkab ostma teenust Haapsalult Läänemaa keskraamatukogust.

„Koostööleping Haapsaluga käis Ridala vallavalitsusest läbi. Loodetavasti saab raamatukogu uuest nädalast normaalselt tööle,” ütles Ridala vallavalitsuse kultuuri- ja haridusnõunik Maire Vilbas. Uuemõisa raamatukogu eelmine juhataja kolis mujale elama.

„Käimas on Ridala ja Haapsalu ühinemisläbirääkimised ja kui see teoks saab, muutuvad valla

Maire Vilbas.

ARVO TARMULA

raamatukogud nagunii haruraraamatukogudeks. Seega poleks eetilise konkursiga vaid aastaks juhatajat otsida,” ütles ta.

Selle asemel leppis Ridala kokku Haapsalu linna ja Läänemaa keskraamatukoguga, et aasta jooksul laenutavad Uuemõisas keskraamatukogu töötajad.

Praegu on Ridala vallal kokkulepe kahe keskraamatukogu kogenud komplekteerijaga, neist üks on ise Uuemõisa elanik. Appi tuleb ka Haapsalu kutsehariduskeskuse raamatukoguhoidja. Vilbase sõnul teevad raamatukoguhoidjad lugejate seas kiiresti

uuringu, kuidas muuta Uuemõisa raamatukogu lahtiolekuaegu nii, et seal käiks rohkem lugejaid. Praegu on neid eriti kohalike elanike seas liiga vähe.

„Aktiivseid lugejaid on raamatukogul 250. Neist 122 on kutsekooli õpilased, 19 sama kooli personal, 17 pensionärid, lapsi on ainult neli,” loetles ta.

„Elukoha järgi on Ridala vallast 55 lugejat, Lääne-Nigulast 21, Haapsalust 47 ja määramata – tõenäoliselt kutsekooli õpilasi – 47. Samal ajal käib Haapsalus keskraamatukogus Ridala valla lugejaid 1500.”

„Keskraamatukogu on hädas, sest neil ei jätku raamatuid, aga meil ei ole laenuajaid,” tõdes ta.

Sisulist koostööd teeb Uuemõisa raamatukogu keskraamatukoguga kogu aeg, sest keskraamatukogu komplekteerib raamatud, korraldab koolitused ja teeb muu. Ka raamatukogu riigieelarveraha kantakse otse Haapsalule.

Uuemõisa raamatukogu asub kutsehariduskeskuse hoones. „Sisepäas on eraldi maja taga, et raamatukogu saaks lahti olla ka õhtuti ja nädalavahetustel,” ütles Maire Vilbas.

TARMO ÕUEMÄA

LÜHIDALT

Nõva vald sai keskväljaku

Reedel avati Nõva kooli ees pidulikult lipuväljak kolme lipuvarda ja kahe pingiga.

Nõva vallavanem Deiv Rahumägi (pildil) ütles, et seni pole valla keskväljakut olnud. „See on nüüd valla keskaik,” sõnas ta.

„Väljak on avatud kõigile tähtpäevade tähistamiseks. Ühest puust siin saab valla jõulupuud, ka elektrijuhe on valla alla veetud,” lisas vallavanem.

Lipuvarrastest üks on valla, teine Eesti ja kolmas Euroopa Liidu lipule.

Kuna väljak asub koolimaja juures, on üks pink pühendatud kooli õpilastele ja teine õpetajale, mõlemal on ka sellekohased sildid.

10 000 eurot lipuväljaku tarbeks tuli riigieelarvest „katuserahana”.

Tarmo Õuemaa

Haapsalu turvakodus on uued asukad

Samaaria Haapsalu turvakodus on üle paari kuu taas asukad sees.

„On paar meest. Kui on tarvis, võtame juurde,” ütles Samaaria Haapsalu turvakodu juhataja Saamuel Väer.

Augusti keskel lõpetas turvakodu lepingud kõikide asukatega, seitsmest mehest kahel lõpetati leping enne tähtaega ja varjupaik jäi tühjaks. Samaaria Eesti Misjoni juhatause liige Viljar Roosimaa ütles toona, et varjupaik kavatses muuta sihtrühma. Seni olid turvakodus peavarju leidnud elu hammasraste vahele jäänud alkohoolikud.

Neljapäeval ütles Samaaria Eesti Misjoni juhatause liige Mihkel Nõlvak Lääne Elule, et sihtrühma ei ole muudetud.

„Sama suund läheb edasi. Inimesed on sees ja töö jätkub,” ütles Nõlvak.

Nõlvaku sõnul lõpetati augustis lepingud sellepärast, et mehed ei allunud korrale.

Hinnakirja järgi on Haapsalu varjupaiga kohatasu 410 eurot kuus. Nõlvak kinnitas, et kui hädas inimesel ei ole võimalik nii suurt summat maksta, ei jää ta sellepärast veel varjupaiga ukse taha.

„Aga hinnakirja järgi on meie varjupaikades kuutasu tööpoolest 410 eurot,” ütles Nõlvak.

Peale Haapsalu on Samaarial varjupaigad ka Pärnus ja Hiiumaal.

Kaie Ilves

Lõpeb järjekordne elamukruntide oksjon

Sel nädalal saab läbi järjekordne Haapsalu linnavalitsuse korraldatud elamukruntide oksjon osta.ee keskkonnas.

Pakkumisel on taas kolm krunti, mis asuvad Lõokesse tänaval. Väikseim on 1045 m² alghinnaga 14 500 eurot, suurest järgmine on 1218 m² alghinnaga 15 000 eurot ja suurim 1689 m² alghinnaga 20 000 eurot. Esimene oksjon saab läbi kolmapäeval, viimane reedel.

„Kuna inimesed ei ole harjunud seda sorti kuulutusi kohalike omavalitsuste kodulehelt otsima, siis seekord panime lingid peale osta.ee oksjonikeskkonna ka kinnisvaraportaali kv.ee,” selgitas Haapsalu linna avalike suhete spetsialist Tõnu Parbus.

Eelmisel oksjonil osteti ära üks krunt, üldse on neid Ungru tee ja Kiltsi tee vahelises parkmetsas üheksa.

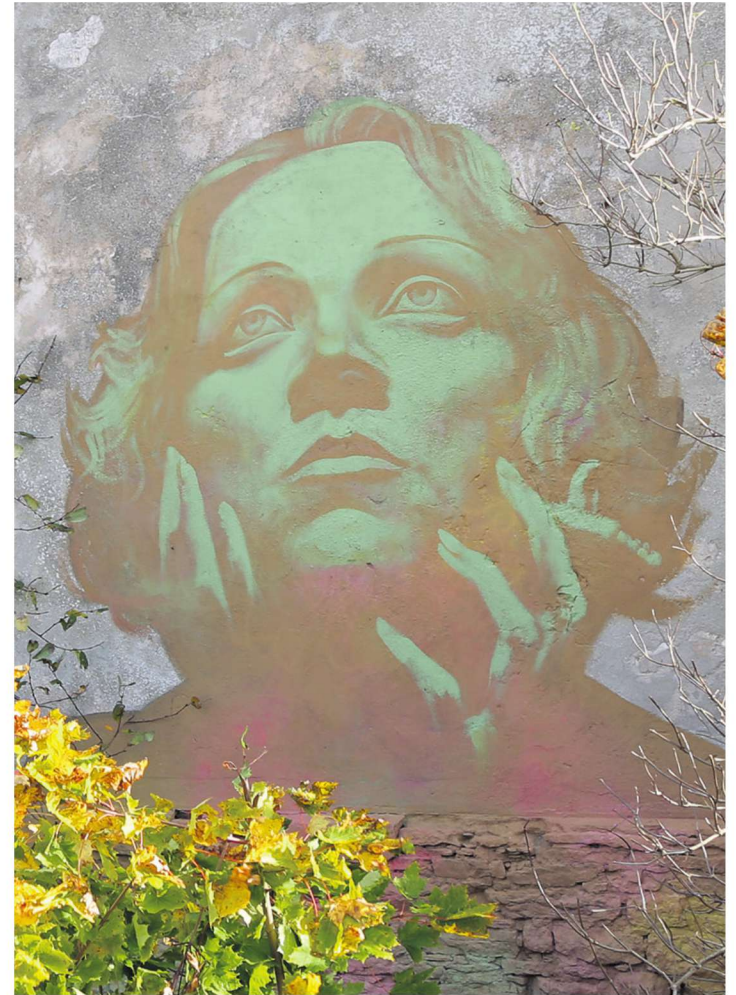
Parbus selgitas, et igas uues voorus pannakse välja üks eelmine oksjonil müümata jäänud krunt ja kaks uut. Ta lisas, et krundidel on kõik vajalikud kommunikatsioonid. Elamukruntidega tutvumiseks tuleb pöörduda tööpäeviti Haapsalu linnavalitsuse linnavara peaspetsialisti Madis Raudsepa poole.

Lemmi Kann

Nähtav ainult siis, kui mere poolt tulla.

4 × ARVO TARMULA

Kõige viimane hoone. Otse vastu merd.

● KUNSTI OTSIMAS

Tänavakunstnik Lex Zooz avas tehasevaremeis näituse

Kui tänava- või linnakunstnikule, nagu ta ise ütleb, ei anta luba maalida linnas, siis läheb ta varemeisse.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

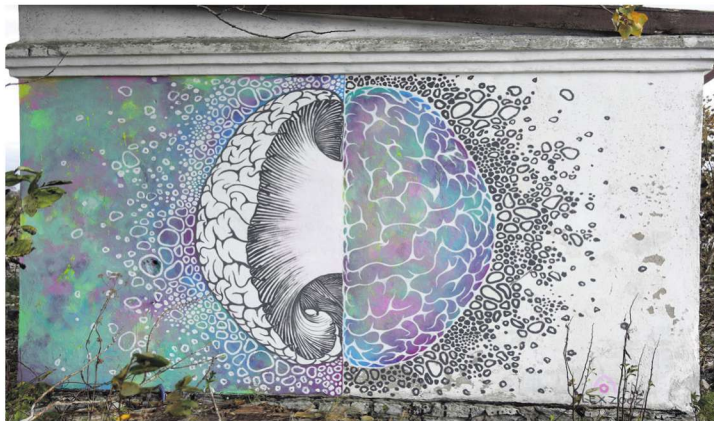
Tegelikult on pealkiri „Tänavakunstnik Lex Zooz avas tehasevaremeis näituse“ täiesti vale. Jah, näitus on. Tehasevaremeis. Kui ta on, siis ta ju avati. Arutleda võiks selle üle, kas Lex Zooz on pelgalt tänavakunstnik, aga see selleks. Vale on pealkiri selles mõttes, et ta tekitab lugeja mõtteis kliše: üks järjekordne näitus. Et varemeis, jah, see on huvitav, aga nii huvitav nüüd ka mitte. Eks olda sellega harjunud, et kunst galeriiseinte vahelt välja tungib. Aga just sellist pealkirja ma kusagilt lugesin ja klišeelikult ma sellesse ka suhtusin.

Eramaa. Keelatud viibida

Haapsalu vana kalakombinaadi varemeis holmil ei olnud ma käinud, aga nagu teadsin, et seal on grafiti-paradiis. Otsustan trotsida kõledat tuult ja kullutada paarikümmend minutit, et Lex Zoozi grafiti üle vaadata. Teistel ma seda teha ei soovita, aga Lex Zooziga ei ole sel vähimatki pistmist. Ma lihtsalt ei saa seda soovitada. Pääsu kalakombinaadi varemeisse tõkestavad betoonplokkid, kõrge raudaed ja silt: „Territooriumil viibimine omaniku loal!“ See pole tardunud *performance* ega näituse osa. See ongi eramaa. Seal viibimine on keelatud. Nagu ka üsna varsti selgub: äärmiselt ohtlik. Meie fotograafia sellest ei hooli, ronime üle betoonplokkide. „Alati pannakse midagi ette, aga alati lõhutakse ka ära,“ ütleb Arvo Tarmula. Tema on siin varem käinud.

Ka mahutist võib saada kunst.

Ilima teejuhita pole leitav.

Kunstnik Lex Zooz

- Sündinud 1986. aastal Haapsalus.
- Elab Haapsalus.
- Õppinud kunsti Tallinna ülikoolis ja Peterburi riiklikus kunstiakadeemias (monumentaalmaal).
- Esinenud näitustel 2003. aastast Tallinnas, Peterburis jm, sh Venemaal Ferapontovi kloostris.
- Restaureerinud ja maalinud Peterburi muusikamaja, Peterburi raamatukogu, Primorsko-Pustõni kloostrit, Keila-Joa lossi jt.
- Tegeleb seinamaalingute, graafika, vitraaži ja mosaiigiga.

Alustame marssi lagunened hoonete poole. Küllap seal see näitus siis on. Jäine tuul löikab. Tehase peahoone. Tarmula kaob haigutavasse ukseavasse. „No vaata, siin on terve kunstimaailm. Igale poole on midagi maalitud. See on nagu Kumu,“ hõikab ta. Ronin üle klaasikildude, risu ja ukseauku kasvanud võsa talle järele. Sees on tuul veel kõvem, tühjade ukse- ja aknaaukudega ruum hargneb kõleda labürindina, iga nurga tagant avaneb uus vaade, seinad on täis grafitit, professionaalsemat ja mitte nii väga professionaalset.

Betoonlaes ripub paarimeetrisid raudvarbaid, need kõiguvad tasa ja tinisevad tuules. Mere poolt pikeerib tiibade plaganal vares, teeb lae all tiiru ja kaob. Paremtalt põrnitseb meid seinatäis tohutu suuri silmi. Tuvi kluugatus mõjub kaebliku inimhäälel. Võpatan. Uurime seinu. Nagu õudusfilmi interjööri on oma troostitus lagunemises ja mahajäetuses muljetavaldav, grafiti on nagu selles kohas grafiti ikka, aga Lex Zoozi oma see tõenäoliselt pole. Mitte et ma grafitis nii väga kodus oleks, aga üks on kindel: see grafiti ei ole uus. See kohati koorub ja hallitab. Tarmula pilidistab ja ütleb, et teeb tehasevaremeis kunagi fotonäituse. Lex Zoozi töid pole kusagil.

Kui pole all, siis on ehk üleväl... Aga tehasehoone teine korrus on mulle liig. Tulen sealt kätku alla tagasi ja tänan õnne, et läbi põranda ei kukkunud. On kohutavalt külm ja kaks võimalust: kas minna tagasi või helistada kunstisõbrale. Valin viimase.

Saan teada, et tuleb minna varemete viimase hoone juurde. Sinna on tükk maad. Viimases hoones on... tõepoolest midagi. Autorehvi ümber on seatud tugi-toolid. Rehvi sees on kott õunu. Mitte ära visatud õunu. Vast toodud. Nagu oodataks külalisi, ootaja ise aga on äsja toolist tõusnud – Lex Zooz? – ja kuhugi läinud. Hüljatuse taustal mõjub see kõik väga... imelikult.

Väljun ja kõnnin nurgani. Otse vastas on meri. Enam pole kuskile minna. Otsustan, et annan alla, vaatan paremale, ja seal ta ongi! Ei mingit kahtlust – Lex Zooz! Kaks hiiglasuurt pead, naine ja mees. Otsaseina peal, otse vastu merd. Põikan ümber teise nurga. Külgliseina peal hõljub maalitud mererohi. Varem nähtud kriiskava grafitiga võrreldes on Lex Zooz väga teistsugune. Õrnad, haprad toonid. Aerosoolipudeli asemel pintsel.

Helistan uuesti kunstisõbrale ja alles siis hakkab pihta. Telefon kõrva ääres, kõnnin tehasevaremeis ja leian veel neli tööd. Olgu kohe öeldud, et ise, ükski poleks ma neist ühtegi üles leidnud. Või kui, siis kulunuks selleks terve päev. Või paar päeva sihparast kondamist. Nüüd saan hakkama paari tunniga, aga aega, mis kulus otsimisele, ma ei kahetse. Seda võiks lugeda lausa näituse osaks. Soojema ilma jaoks võiks tagasigi minna, kuigi ka lõikavat tuult võiks lugeda näituse osaks. Kui seda ikka üldse saab näituseks pidada.

Lex Zooz ise ütleb, et pole päris kindel, mitut tema tööd varemed peidavad. Üldse kokku on ta teinud vahest paarist saarast seinamaalingut, ülejäänud asu-

vad Norras, Krimmis ja Tartus. Ka Haapsalus Sadama tänavas on Lex Zooz ühe majaseina peremehe tellimise peale ära maalinud. Nii-öelda ametlikku linnaruumi pole teda aga lubatud – linnapea ütelnud, et ei, ei tohi. Nii läkski Lex Zooz holmile, kus on eriline atmosfäär, kõvasti seinapinda ja väga palju rahu.

Raputab piiridest lahti

Lex Zooz ütleb, et holmil olevat rahulikumad ja teistmoodi isegi vaatavad. Keegi ei suutu seinamaalingusse kui vandalismiakti, nagu võib seda linnaruumis juhtuda. Esimese, noodsamad kaks pead, maalits ta aasta eest. Üheks seinamaalinguks läheb tarvis kaht päeva ja vanaisa redelit, sest nagu Lex Zooz ise nii elab Haapsalus ka tema vanaisa.

„Ma ei kutsu inimesi. Kui keegi käib, siis käib,“ ütleb Lex Zooz.

Küsin, kas peale rahu, vaiku ja seinte on veel mingi põhjus varemeid seinamaalingutega katta. „Formaat,“ ütleb Lex Zooz. Võimalus näidata, kuidas ja kuhu kunst galeriist liigub. Näitusesaali asemel on ka teised formaadid. Mida edasi, seda rohkem.

Kui kunsti eesmärk on vaataja piiridest lahti raputada, siis on Lex Zoozi seinamaalingud seda teinud. Kui kunsti eesmärk on pakkuda ilu, siis seda pakub Lex Zooz ka. Üleüldse, kui tänava- või linnakunstnikule, nagu ta ise ütleb, ei anta luba maalida linnas, siis läheb ta varemeisse. Mis isenesest pole ju halb, sealne on tuhat korda vaatamist väärt, ühtlasi tekib huvi, mida teeks Lex Zooz Haapsalu linnaruumiga.

HEA ALGUS UUELE HOOAJALE

Haapsalu vehklejad said MK-satelliitturniiril kolmikvõidu

Vehklemisklubi En Garde epeenaiste Katrina Lehise, Nelli Paju ja Kristina Kuuse kolmikvõit MK-satelliitturniiril Oslos nädalavahetusel on tugev avaldus pääsuks uuel hooajal Eesti epeekoondisse.

KRISTJAN KOSK
kristjan.kosk@le.ee

Muuhulgas jäeti seljataha olümpiakogemusega Irina Embrich ja Julia Beljajeva.

Finaalis läksid vastamisi Lehis ja Paju, kus tuli torgetega 15:8 võitjaks Lehis. „Videopildist oli näha, et Paju oli finaalselt juba tühi,” selgitas naiste treener Helen Nelis-Naukas.

Nii Lehis kui ka Paju alustasid turniiri vägevalt, võites alarühmis kõik kuus kohtumist. Kuusk alustas turniiri nelja võiduga.

Põhiturniiri alustasid kõige võimsamalt aga Lehis ja Kuusk, kes alistasid vastaseid järgemööda ja ülekaalukalt.

Alarühmiturniirilt esimese asetuse saanud Lehis alistas kaheksandikfinaalis torgetega 15:5 rootslanna Viktoria Lejoni, veerandfinaalis Venetsueela vehkleja Patrizia Piovesan Silva 15:6 ja poolfinaalis poolatari Kamila Pytka 8:7.

Nelis-Naukas selgitas, et matš poolatariiga oli Lehisele väga raske. „Punkt ühele ja siis punkt teisele, nibin-nabin sai võidu kätte,” iseloomustas treener kohtumist.

Noored tõid viis medalit

Samal ajal Tallinnas peetud D-vanuseklassi vehklemisturniiril võitis poistest Oliver Laasik. Ta alistas finaalis Nikita Fanukovi 8:7. Ingemar Germ oli seitsmes. Tüdrukuid sai Anneli Proosväli hõbedat. Finaalis kaotas ta Jelizaveta Bobrova torgetega 5:10. Kleeri Jaan ja Svetlana Trynova said kolmanda koha. Kadettide vanuseklassis sai Andri Meister kolmanda koha. Poolfinaalis tuli tunnistada Ilian Bobrovi 8:15 paremust.

Katrina Lehis (vasakult) võitis turniiri Nelli Paju ja Kamila Pytka ning Kristina Kuuse ees.

EESTI VEHKLEMISLIIT

lat. Poolfinaalis läksid vastamisi klubikaaslased Kuusk ja Paju. Duelli võitis Paju torgetega 15:9. Nagu eespool mainitud, jäi finaalis peale Lehis 15:8.

Nelis-Naukas tunnistas, et sellist lõppjärjestust ta salamis lootiski. Põhjus peitunud selles, et kui teised veel puhkasid Rio olümpiamängudest, rassisid Lehis ja Paju juba treeninguil.

„Ränk töö pidi end kord tasuma,” nentis treener.

Satelliitturniiri võiduga teenis Lehis jooksvas Eesti naiste vehklemise edetabelis juurde 30 punkti ja astus suure sammu lähemale edetabelijuhile Embrichile. Pärast Norra turniiri on Embrichil 109 ja Lehisel 105 punkti. Kuusk hoiab kolmandat kohta 82 ja Paju viendat 58 punktiga.

Edetabelipunktid on olulised, sest juba järgmisel nädalavahetusel on Tallinnas hooaja esimene maailmakarika etapp, kus astub võistlustulle ka Eesti koondis. Küsimus on selles, millises koosseisus Eesti vehkleb.

Uus ettepanek juhatusel

Vehklemistreenerite töörühm on teinud vehklemisliidu juhatusel ettepaneku, et MK-etappide koondisse pääseb senise kahe asemel kolm edetabeli esimest. Neljanda sportlase valib peatreener. Juhul kui vehklemisliidu juhatus ettepaneku sellisel kujul kinnitab, vehklevad Eesti koondises peale Embrichi ka Lehis ja Kuusk.

Vehklemisliidu peasekretär Jüri Salm ei ole uut juhatusel koosolekut seni veel kokku kutsunud.

Haapsalust pärit epeevehkleja Marno Allika teenis Oslos meeste epee MK-satelliitturniiril 68 osaleja seas kaheksanda koha. Veerandfinaalis pidi ta tunnistama Londoni olümpiavõitja Venetsueela vehkleja Ruben Limardo 12:9 paremust.

Sten Priinits oli kaheksas ja Peeter Turnau 30.

LÜHIDALT

Läänlased võitsid murdmaajooksul kaks medalit

Pärmumaal Jüulimäel peeti murdmaajooksu tänavused Eesti karikavõistlused ja meistrivõistlused.

Läänemaa kergejõustikuklubi esindasid valdavalt Lihula gümnaasiumi õpilased. Nemat tegid ka maakonna kaks säravamat tulemust. Poiste C-klassi 1000 meetri jooksus saavutas imelise lõpuspurdi teinud Virgo Vallik ajaga 3.34,0 teise koha. 15 jooksjaga võistlusel ületas ta kõrvuti Hanno Tamme finaalsiirjoone. Poiste aeg oli sama, kohtunikud aga kuulutasid võitjaks Tamme. Mõistagi on seitse aastat jalgpalliga tegelnud Virgo Vallikule teine koht suur kordaminek.

Sama klubi parim kergejõustiklane, Eesti koondislane Martin Teppan võistles poiste A-klassi 1000 meetri jooksus. Taas tegi Teppan väga südika etteaste ja teine koht tuli ajaga 3.11,0.

JK Tempo (treener Mihhail Jutkin) parima koha eest selle aasta murdmaajooksu karikavõistlustel hoolitses Ruslan Sergatšov. Tema poiste A-klassi aeg 11.27,0 andis 11 osaleja hulgas viienda koha.

Daniil Andrianov oli meesjuunioride 5 kilomeetri jooksus seitsmes, aeg 22.36,0, ning Anastassija Skatško tütarlaste B-klassi 1,5 kilomeetri jooksus üheksas ajaga 6.07,0. Andrianovil oli konkurent kuus ja Skatškol 12.

Igor Skatško laeks jäi sel korral 12 osalejaga jooksus 11. koht ajaga 48.43,0.

Hästi jooksid kaks Haapsalu kergejõustikuklubi (treener Kaja Ladva) kergejõustikutüdrukut. Tütarlaste C-klassi 500 meetri jooksus tuli starti koguni 42 võistlejat. Keity-Liina Kallas saavutas ajaga 1.34,0 viienda koha.

Jaanus Getreu

Tule osale Euroopa moodsaima tootmise käivitamisel!

Kohila Veneer OÜ on Latvijas Finierise tütarettevõte. Latvijas Finieris on üks Euroopa juhtivaid veneeritootjaid. Kontserni koguinvesteering oma Eestis asuvasse tehasesse ulatub kuni 80 miljoni euroni, mis on üks viimase aja suuremaid investeeringuid Eesti tootmissektoris.

Kohila Veneer OÜ on kasepuidust spooni ja veneeri valmistav puidutööstuse ettevõte. Lõpptooteks on kõrge kvaliteedilise eri pinnakatetega veneer, mille peamised kasutusvaldkonnad on ehitus, transportitööstus, laevaehtus ja mööblitööstus.

Ootame oma meeskonna täiendamiseks

PUIDUPINGI OPERAATOREID

Peamised tööülesanded:

- tootmisliini häireteta töö tagamine;
- töö mitmesuguste seadmetega;
- kvaliteedinõuetest kinnipidamine;
- seadme töös tekkinud tõrgete eemaldamine.

Sinult ootame

- kohusetundlikkust;
- tehnilist taipu;
- täpsust, korrektsust;
- arvutioskust vähemalt algtasemel;
- iseseisva töö oskust.

Kasuks tuleb

- töökogemus puidutööstuses;
- inglise või vene keele oskus vähemalt algtasemel.

Omalt poolt pakume

- püsivat tööd;
- nüüdisaegseid töö- ja olmetingimusi valmivas tootmishoones;
- väljaõpet nii kohapeal kui ka teistes Latvijas Finierise tehastes;
- vahetustega tööd (12tunnised vahetused);
- sportimisvõimalust ettevõtte kulul;
- turule vastavat töötasu.

Kandideerimiseks saada oma CV või enesetutvustus personal@kohilaveneer.ee või Jõe 21, 79808 Kohila. Võimalik täita ka töölesoojiva ankeet kohapeal. Lisainfo tel +372 5688 8517, Anu Soo

Kohila Veneer on asutatud 2011. aastal ning on Latvijas Finierise gruppi kuuluv ettevõte. Latvijas Finieris on üks Euroopa juhtivaid veneeritootjaid. Kontserni koguinvesteering oma Eestis asuvasse tehasesse ulatub kuni 80 miljoni euroni, mis on üks viimase aja suuremaid investeeringuid Eesti tootmissektoris. Kohila Veneer OÜ peamine põhitegevusala on kasespooni ja -veneeri tootmine ja tootarendus.

Soovid saada praktilisi kogemusi uusima tehnoloogiaga masinapargis?

Tööd saab

TEHNIK (MEHHATROONIK)

Ametikoha põhieesmärk on tootmistehnika ja liinide installatsioon, seadistamine, hooldamine ja igapäevane töökorras hoidmine.

Sul on mehhatroonikaharidus ja soovivalt erialase töö kogemus. Sa räägid eesti keelt, oled usaldusväärne, töökas ning vastutustundlik. Tunned mehaanikat, pneumaatikat, hüdrauliilise elektroonika - ja elektrisüsteeme ning nende skeeme. Sulle sobib vahetustega töö (päevased ja öised vahetused, 3 töö, 3 vaba). Varasem töökogemus tootmises, eelkõige puidutööstuses on eeliseks.

Pakume Sullevõimalust töötada nüüdisaegses ettevõttes vastutusrikkal ametikohal, osaleda uuenedu tehase käivitamisel ja võimalust kaasa rääkida töö efektiivsemaks muutmisel.

Lisaks pakume Sulle

- nüüdisaegseid töö- ja olmetingimusi valmivas tootmishoones;
- sportimisvõimalust ettevõtte kulul;
- turule vastavat töötasu.

Kandideerimiseks saada oma CV või enesetutvustus personal@kohilaveneer.ee või Jõe 21, 79808 Kohila. Lisainfo tel +372 5688 8517, Anu Soo

Reisikiri. Viva l'Italia!

4. osa

JÄRJELÜTT

OLEV REMSU

Paljud paavstid olid Medicid. Veel rohkem renessansiaja paavste oli seotud pangaäri.

Vist kõik renessansiaja paavstid olid aga seotud pangaäri. Seda enam, et paljud neist olid Medicid. Võimu ja raha liit toomis kõige kõrgemal tasemel, kuulutamisi jumala õnnistusel.

Oma panuse panganduse arengusse Põhja-Itaalias andis Leonardo Rozo, ajaloolased vaidlevad, kas see mees oli Leonardo da Vinci (1452–1513) vend või nõbu.

Leonardo Suurt on peetud Jeesuse järeltulijaks. Nii et rahas võib siiski olla midagi jumalikku.

Selge, ilma panganduseta poleks olnud renessanssi, seda liigitavalt võimast kultuuri Milanos, Firenze, Veneetsias ega mujal.

Ükskõik kui palju me võime tõmata parallele keskaja ja renessansi pankuri või kaupmehe vahele, on siit lähtunud uuel majandusel vähe ühist sellega, mida tehti XIII sajandil ja varem.

Siin sündis uus maailm, jääminek, mis pani kogu tardunud ühiskonna liikuma.

Siin tallati ristosõdade lõpust alates jalge alla religioossed argumentid ning allutati need majandusele.

Rahast sai jumal. Protsessi kiirendasid kiriku ja vaimulike finantshuvid, osaliselt pidurdas see, et rohujuurena tõusev kodanlus tellis oma soovide täitumiseks missasid, annetas kleeuserle heldelt hiigelsummamid, rahastas kirikute ehitamist.

Kas see räägib usklikkusest või silmakirjalikkusest?

Aah, vanasti olid siis niisugused dušid! Kandilised ja hirmus kobakad. Oo, dušikapi seinal küljes ripub isegi nahkriba, mille vastu ihuti siuh-säuh teravaks habemenuga! Minu isal oli selline nuga, käis liigendiga lahti ja kinni. Ka selline nahkriba oli meie kodus.

Kas härrased ajavad siis habet elektripardliga? Ei, seda teeb vaid pööbel.

Vaid see on halb, et seista ja käia tuleb taldade väliskülgedel. Põrand paneb tarretama. Ainult siis, kui on üpris kaua kuuma vett peale vulisenud, saab täistallad maha panna.

Ma lobisen ühe asja välja. Mul on kummaline hobi.

Ma võtan alati kaasa hotelli- ja firmaseebid ja šampoonid, mu koduse duširuumi riulil on kõik vahed täis pisikesi ilupudeleid ning kauni kirjaga pakendis väikesi seepe. On isegi hababharju kaugelt maalt koos väikeste ühekorratuubidega.

Kardan, et äkki on sel harastusel mingi seos kleptomaniaga.

Siin, Milanos sündis oper, siin tuleb duši all laulda. Muidugi sünnimaa keeles, muidu pole kooskõla. Tean vaid üht laulu itaalia keeles. Sedasama laulangi, kuid teen seda vaikelt, sest viisi ma ei pea ega taha, et öine norkakaja kuuleks.

Avanti o popolo, alla riscossa, / Bandiera rossa, Bandiera rossa.

● **Oma panuse panganduse arengusse Põhja-Itaalias andis Leonardo Rozo, ajaloolased vaidlevad, kas see mees oli Leonardo da Vinci (1452–1513) vend või nõbu.**

Avanti o popolo, alla riscossa, / Bandiera rossa trionferà.

Laul, mida laulsid kommunistid ja mille kohendasid enda tarvis Mussolini-mehedki.

Mina olen kõigetolerantne.

Giuseppe tervitab mind kui suurimat sõpra. Talle sobib joviaalsus. Ta annab mulle Milano kaardi, märgib sinna nööelaks teritatud halli pliiatsiga hotelli asukohta.

Mäletan, et nõukogude ajal tuli kirjutada pliiatsitega Sacco ja Vanzetti.

Need olid kaks Itaalias sündinud Ameerika anarhisti, kes tapsid kassiiri ning pandi 1927. aastal selle eest elektritoole. Nõukogude Liidus peeti neid töölistaktivistideks, kohtuotsust ebaõiglaseks ning õigluse taastamiseks hakati nendenimelisi pliiatsiteid tootma.

Minu üsna kortsus ülikond ripub korralikult riidepuul sinjoores Giuseppe selja taga. Särk pintsaku all, lips pintsaku õlal, kingad ülikonna all põrandal.

Lumi maas, täpsemini Piazza IV Novembre'1.

Mulle meeldib, et itaallased kasutavad tihti Rooma numbreid. Kas väljendub selleski igat-sus Rooma impeeriumi järele, ajale, mil siin kandis olid teadatud maailma valitsejad? Euroopluse loojad.

Aegade side väljendub selles igal juhul.

Kui meie märgime kuupäeva kirjutades teinekord kuu Rooma numbriga, siis Itaalias märgitakse sel moel kuupäev. Peab kontrollima, kas nõnda tehti ka vana Roomas.

Lumi Lõuna-Euroopas, sügisest kuupäeva märkival vaksali tagaväljakul.

Koolilapsed teevad lumesõda. Nad ei oska palli kokku pigistada, viskavad lahtise lumega. Iga kunst sünnib pikkade, pikkade kogemuste varal.

Läheks ja näitaks neile, kuidas seda asja tehakse?

Ei julge, kuidagi piinlik ja vahet hakatakse pedofiiliks pidama?

Avanti o popolo tekitab hea tuju. Süda laulab, kui ma läbi Stazione di Milano Centrale sammun.

Jürgne

KARIN TEDER

RISTSÖNA

	arstis, raviv	pühapilt virutal äsal	niikiini rand põhjarannikul	sol langevad laevast tonn	idapikkus lebamasa	muuseas väheväär-tuslik jutt	ava ...-kaart varase koidu kilomeeter	kultuuri-asutus järv (sks)	sahka avarad
kindlasti									
okastega puu, mitte lehtpuu									
sidesõna vesinik									
kala									
argoon									
vops, hoop issi (ingl)									
... Ever									
pigem									
ilmakaar									
silik									
m. nimi									
ämper									
kaksis-id est									
keedise kuid, ent pime (ingl)									
vanuse									
lätitasime									
500.									

SUDOKU

9		5					7		8
8	7							1	4
					5				
6			9		4				2
		7					9		
4			3		8				7
				3					
7	3							8	1
5		2					3		6

KUHU MINNA

● **TERVIS JA SPORT**

Fra Mare Day Spa basseini- ja saunapark avatud iga päev 13–22; kl 19 vesiaerobika. Day Spa pilet E–N 10,50 €, R–P 14 €. **Oktoobri eripakkumine** – Algoane kohvi-šokolaadimähis 56 €. Näomassaaž ja mask 30 €. Maniküüri ja pediküüri komplekshooldus 39 €. Broneerimine tel 472 4612 ja 472 4600, spa@framare.ee.

Spaahotelli Laine vee- ja saunakeskus avatud iga päev kl 6–9 ja 13–22. Treeningusaal avatud iga päev kl 6–22. Täpsem teave ja broneerimine tel 472 4400 või info@laine.ee.

● **TANTSUÖHTUD**

Fra Mare À LA CARTE restoran Bergfeldt ja lobby-baar (Ranna tee 2): P–N 12–23 ja R, L 12–24. L, 15. okt mängib tantsuks ansambel Coco. Tel 472 4605, 503 7289, www.framare.ee.

Restoran Blu Holm (Sadama 9/11) P–N 12–23, R–L 12–24. Peo- ja peielauad, küsi pakumist! R, 14. okt kl 20 tantsuõhtu, Rain Poolen. L, 15. okt kl 20 Kaire Vilgats, pilet 12 €.

● **RAAMATUKOGU**

Läänemaa keskraamatukogu: lugemissaal, avalik internetipunkt ja kojulaenutuse osakond (Posti 3) ja lasteosakond (Wiedemanni 11) avatud E–R 10–18, L 10–15. P suletud. Raamatulaenutuspunkt sotsiaalmajas (Kastani 7) avatud T 14–17 ja R 11–14.

Vaata www.lib.haapsalu.ee.

K. 12. oktoobril kell 17.30 Lääne maakonna keskraamatukogu (Posti 3) esitleb Sabine Burger oma raamatut „Laulan laevataie”. Kohal on raamatu koostaja, võimalik ka teost endale kaasa osta.

● **KONTSERT**

Haapsalu kultuurikeskus (Posti 3): 13. okt kl 19 Livia Nestrovski & Fred Ferreira (Brasiilia), pilet 8 € Piletilevis ja 10 € kohapeal.

● **KINO**

Haapsalu kultuurikeskus (Posti 3): 11.–12. okt kl 17.30 animafilm „Kured”, pilet 3 €. 11.–12. okt kl 19.30 film „Ajugeeniused”, pilet 4 €. 13. okt kl 19.30; 16. okt kl 15 „Teesklejad”, pilet 4 €.

● **NÄITUSED**

Kullamaa kultuurimaja galerii: rahvusraamatukogu näitus „Jaan Poska ja Tartu rahu”.

Lasteraamatukogu (Wiedemanni 11): Eliisabet Luure lugemispäevikute näitus. Illustratsiooninäitus „Piret Rāni nunnikud ja teised toredad”.

Haapsalu linnagalerii (Posti 3): 30. oktoobri avatud Jaan Toomiku näitus.

Spaahotelli Laine galerii (Sadama 9/11): Henu Põldma fotonäitus „Loodusvaateid Haapsalu linnast”.

Haapsalu kunstikooli galerii (Karja 6): T–R 12–16.30.

ÖNNITLUS

Toimetuse aadress:

Posti 30, 90504 Haapsalu. Toimetuse 473 7222, kuulutused ja reklaam 473 7111, faks 473 7040, e-post info@le.ee Kodulehekül: www.le.ee

Peatoimetaja Andrus Karnau

Toimetajad Kaie Iives, Kaire Reiljan, Urmas Lauri, Lemmi Kann, Kristjan Kosk, Tarmo Üuemaa
Reklaam reklaam@le.ee
Küljendaja Tiina Liiv
Korrektor Heli Tammik
Fotograaf Arvo Tarmula

Kulutuste vastuvõtja Merilin Sellik

Reklaamitoimetajad Ave Tapner, Alar Birk
Raamatupidaja Vilma Höövel
Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504 Haapsalu, tel 473 7222

Trükitud Printalls

Pangakontod
Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031, SEB EE62 1010 6020 0251 5004

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee või tel 646 3363.

Nõval lasti karu

Nõva jahimehed küttisid septembris ühe karu, rohkem sel hooajal Läänemaal karusid lasta ei tohi.

Karu laskis Tusaaris kohalik jahimees Andres Heinroos, kel oli see esimene lastud karu. „Minu teada on see üldse esimene Nõval lastud karu,” ütles Heinroos.

Tegelikult olid jahimehed 9. septembril põllu ääres metssigu varitsemas.

Karu oli väiksemat sorti, umbes 120kilone. „Nahk läks trofeeks laskjale, liha tuli utiliseerida, sest selles olid keeritsussid,” selgitas kohaliku jahiseltsi juht Riho Ööbik.

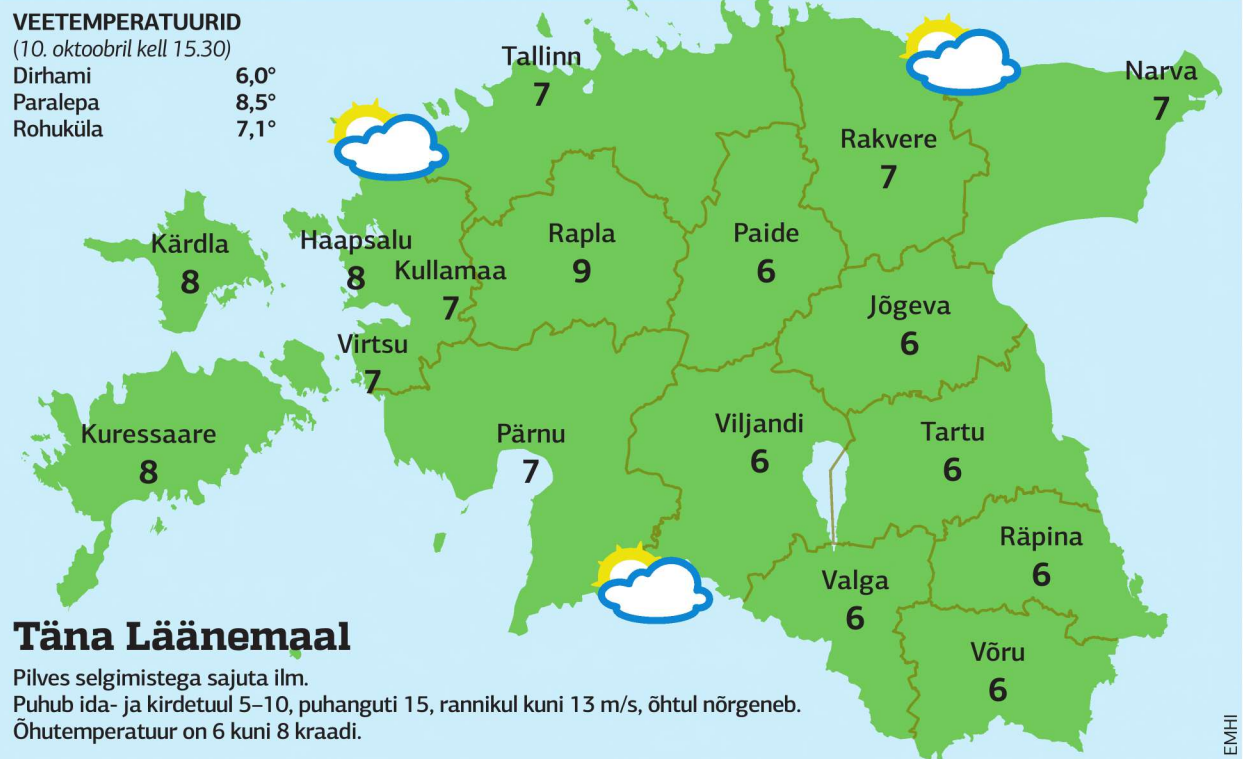
Karud ei ole Nõval haruldased. Ööbiku sõnul olid möödunud aastal kahes ajujahis karud, kuid siis ei saanud neid lasta, sest ka mullu oli Läänemaa peale vaid üks karulaskeluba ja karu oli juba Risti lähedal lastud (aasta lõpus anti üks luba küll Läänemaal jaurde).

TARMO ÕUEMÄA

ILMAENNUSTUS

VEETEMPERatuurID
(10. oktoobril kell 15.30)
Dirhami 6,0°
Paralepa 8,5°
Rohuküla 7,1°

Täna Läänemaal

Pilves selgimistega sajuta ilm.
Puhub ida- ja kirdetuul 5–10, puhanguti 15, rannikul kuni 13 m/s, õhtul nõrgeneb.
Õhutemperatuur on 6 kuni 8 kraadi.

Kolmapäev	õö päev	Neljapäev	Reede	Laupäev
0°...8°	0°...8°	-1°...7°	1°...8°	2°...8°
ida-, kagutuul 3–7 m/s		kirde-, põhjatuul 3–7 m/s	muutlik tuul 1–7 m/s	muutlik tuul 1–5 m/s

VAATA KA
WWW.LE.EE

Neljapäeval, 13. oktoobril Haapsalu turul kvaliteetse eestimaise voodipesu SUURMÜÜK otse tootjalt tarbijale.

Kirju tekikott al 9,30 €, kirju voodilina al 5,50 €,
kirju padjapüür al 1,50 €.

Suur valik puuvillaseid kummiga voodilinu! Kõrgekvaliteediline puuvillsatiinist voodipesu. Sõbralikud hinnad, tule tutvuma ning soetama kauakestev kodumaine voodipesu ka endale! www.votex.ee
PANE TÄHELE! Ostes vähemalt 35 € väärtuses kaupa, saad kingituseks teki!

AMTIMBER
ostab
KASVAVAT METSA ja VÕSA
(ka väheväärtuslikku),
METSAMATERJALI.
Tel 507 9940
amtimber001@hotmail.com

**Siin võiks
olla sinu
reklaam**
tel 473 7222
www.le.ee

**Tipptasemel
progresseeruvad
klaasid al. 135.-/paar***
Kuni 100.-
soodsamad
*Pakumise kehtib prilliraamide ja -klaaside koostul

Nägemise kontroll ostjale TASUTA!
Loe kampania kohta lähemalt
www.normanoptika.ee

Karja 7, Haapsalu, tel. 47 34 737
Avatud: E-R 10-18, L 10-16, P suletud

**norman
optika**
NÄGEMISE HEAKS

Ehitusettevõtte otsib meeskonda usaldusväärseid,
kohusetundlikke ja tõsise töösse suhtumisega

EHITUSTÖÖLISI

Peamised tööülesanded on kipsi-, puusepa- ja maalritööd.
Nõutav töökogemus. Lubame enda poolt
konkurentsivõimelist töötasu ja tähtajatut töölepingut.

Töö asukoht Rootsis.

Huvi korral palun võtke ühendust tel +372 5354 1453,
+372 5306 8073 või e-posti aadressil outesto@gmail.com.

Rave Mööbel on aastast 1994 tegutsev ettevõtte. Meie klientideks on edasimüüjad Skandinaavia riikides ja Eestis.

RAVE
MÖÖBEL

Töökoht asub Haapsalus! / Oma CV palume saata aadressil andres@ravemoobel.ee

Ootame oma kollektiivi TOOTMISTÖÖLIST

- Peamised tööülesanded:**
liimimismeeskonna juhtimine, vatiini lõikamine,
toomaterjali laos pidamine
- Töötajalt eeldame:**
õppimisvõimet, täpsust ja kohusetunnet
- Omalt poolt pakume:**
meeldivat töökohast arenevas ettevõttes,
töötulemustele vastavat ja konkurentsivõimelist palka
- Väljaõpe kohapeal**

1 kuu	8,60 eurot
2 kuud	17,20 eurot
3 kuud	22,00 eurot
4 kuud	29,30 eurot
5 kuud	36,60 eurot
6 kuud	43,90 eurot

LÄÄNE ELU TELLIMISHINNAD

www.le.ee
tel 473 7222

7 kuud	51,20 eurot
8 kuud	58,60 eurot
9 kuud	65,90 eurot
10 kuud	73,20 eurot
11 kuud	80,50 eurot
12 kuud	87,80 eurot

Hind e-arve püsivaks lepingu alusel 7,32 kuus